

NORSK KVINNESAKSFORENING

Pb. 8901 Youngstorget
N-0028 Oslo

Barne- og likestillingsdepartementet,
Samlivs- og likestillingsavdelingen,
Postboks 8036 Dep,
0030 Oslo

.....

Høring – forslag om lovfesting av krisesentertilbudet

Uttalelse fra Norsk Kvinnesaksforening

Norsk Kvinnesaksforening oppfatter det som positivt at krisesentertilbudet nå lovreguleres slik at samfunnet tar et større og mer konsekvent ansvar for å beskytte enkeltpersoner mot vold i nære relasjoner. Lovforslaget har imidlertid en form som kan gjøre at loven får svært negative følger for den krisesentervirksomheten som drives i dag. Spesielt gjør lovens kjønnsnøytralitet at den kan slå uheldig ut. Departementet mener at loven må være kjønnsnøytral for at kommunene skal ha plikt til å sørge for krisesentertilbud også for menn utsatt for vold i nære relasjoner. Det er prisverdig å ta opp menn og ikke minst unge gutter som utsettes for vold og misbruk. Men en slik virksomhet reiser helt andre problemstillinger enn tilfellet er når kvinner er voldsofre. Innsats for menn er relativt uprøvd og vil stille til dels betydelige krav til en anstrengt kommuneøkonomi og administrasjon, noe som i praksis kan komme til å svekke innsatsen for kvinner.

En del av kvinnebevegelsen

Det er etter NKF's oppfatning vesentlig å basere samfunnets støtte på krisesentrenes historie og egenart. Sentrene i Norge har sin rot i kvinnebevegelsen. De første sentrene for voldtatte og mishandlede kvinner ble opprettet omkring 1980. Det som tidligere hadde vært fortiet og skambelagt, ble nå gradvis erkjent: Mange kvinner ble utsatt for vold av ektemenn og kjærester. Krisesentrene ble opprettet som et tilbud til disse kvinnene. De bygget på søstersolidaritet og kvinnefelleskap og ble drevet ved frivillig innsats. Flere av sentrene tok også i mot voldtektsofre og organiserte selvhjelpsgrupper for dem, såkalte DIXI-grupper. I løpet av de 30 år de har eksistert, har krisesentrene mottatt tusenvis av kvinner. I 2007 overnattet 1797 kvinner på sentrene og det ble til sammen registrert 2234 opphold i løpet av året. Det totale antall overnattingsdøgn var 62 509. Samfunnet har i økende grad støttet sentrene økonomisk. Myndigheter og politi har også gjort bruk av senterne ved å henvise kvinner hit.

Behov for å bekjempe maktstrukturer

Det er et ubestridelig faktum at flere kvinner enn menn er utsatt for vold i nære relasjoner. Fysisk og psykisk vold kan inngå i omfattende makt- og kontrollregimer. 90 prosent av det som i forslaget omtales som "vold i nære relasjoner" dreier seg om mishandling av kvinner. I sin ytterste konsekvens kan vold i nære relasjoner føre til tap av menneskeliv. 20-30 prosent av alle drap er begått av nåværende eller tidligere kjærester, ektefelle eller samboer. Det er også et ubestridelig faktum at det er flest kvinner som utsettes for voldtekt, det gjelder både overfallsvoldtekter og det store antall "venne"-voldtekter i ungdomsmiljøer, f. eks. under russefeiring.

I tillegg til at krisesentrene tar seg av nødstedte kvinner, er det viktig at de kan fortsette sitt arbeid med å informere og bekjempe de samfunnsstrukturer og tradisjoner som støtter opp under menns maktmisbruk. Sentrene bør også støtte kvinner som er utsatt for strukturell vold i tillegg til nære relasjoner, så som menneskehandel og voldtekt.

Nei til "samlokalisering"

I lovforslaget anbefales det at krisesentrene for ulike grupper ikke samlokaliseres, og kommunene *anbefales* som *hovedregel* å sørge for at voldsutsatte kvinner og menn ikke bor sammen. Men når det i lovforslaget er snakk om en anbefaling og en hovedregel, kan en risikere at voldsutsatte kvinner og menn samlokaliseres. Dette tar NKF sterkt avstand fra, fordi en eventuell "samlokalisering" kan få svært negative konsekvenser.

Krisesentrene har fungert som et lavterskeltilbud. Dette har vist seg vellykket: ingen søknadsfrist, ingen ventetid. Her er det mulig å søke ly hele døgnet. En person i krise kan reise direkte til sentret og vedkommende blir tatt i mot, får råd og husly. Mange kvinner vil ikke våge å komme til sentrene hvis de risikerer å møte menn der, eller menn kan få adgang. Og hvordan skal det gå om en kvinne kommer den ene dagen, og den som truet henne får adgang dagen etter og påstår seg voldsutsatt?

Det må være en uttrykkelig forutsetning at krisesentrene for menn og kvinner drives fullstendig separat. Krisesentrenes ansatte skal heller ikke drive megling. De kriserammede skal få råd, hjelp, informasjon, trygghet, men de skal selv, på fritt grunnlag velge sin egen videre vei i livet.

Ikke mannlige medarbeidere.

Departementet drøfter menn som ansatte ved krisesentrene og mener det kan være en fordel med enkelte mannlige ansatte, fordi de kan gi et korrektiv til den mannsrolle barn med voldelig far kjenner. Dette kan være et poeng for enkelte barn. Men for mange kvinner vil mannlige medarbeidere ved sentrene være et hinder for å søke hjelp. Kvinner og barn som kommer til sentrene er i en sårbar situasjon i forhold til menn, og mange vil bare føle seg trygge i rent kvinnemiljø. En god del har for øvrig sin bakgrunn i kulturer preget av sterk kjønnssegregering der kvinners rettigheter begrenses i menns nærvær. Dersom det åpnes for mannlige ansatte, bør dette avgrenses til utelukkende å omfatte arbeid med barn utenfor botilbudet.

Behov for planer for krisesenter for menn.

Selv om departementet insisterer på formell likebehandling av voldsutsatte kvinner og menn, virker det som en i praksis tenker seg krisesentrene fortsatt ut fra dagens modell, dvs. et skjermet sted for kvinner og deres barn. Forslaget inneholder svært lite om hvordan en har tenkt seg krisesentre for menn. Dette vil kreve mye planlegging. Behovet vil avtegne seg etter hvert, men det vil føre galt av sted om en forsøker å løse menns og gutters behov ved å putte dem inn i den eksisterende krisesentermodellen som baserer seg på jenters og kvinners stilling og livssituasjon.

Med vennlig hilsen
Torild Skard,
Leder
Norsk Kvinnesaksforening